AVİM Yorum • No: 2015 / 72 • Mayıs 2015

JOACHİM GAUCK VE TÜRKİYE

Ömer Engin LÜTEM

Ömer Engin LÜTEM

20.05.2015

Tehcirin 100. yılını anma törenlerinin ve bu konudaki diğer faaliyetlerin kamuoylarında bıraktığı izler silinmeye başlarken, soykırım varsayımını şiddetle savunan ve bu konuda Türkiye ve Türkleri suçlamaya çalışanları hatırlamak özel bir önem taşımaktadır.

Bu kişilerin başında şüphesiz Almanya Cumhurbaşkanı Joachim Gauck gelmektedir.

Nazi Partisi üyesi bir anne ve babanın çocuğu olan ve Doğu Almanyada yetişen Gauck Protestan papazı olmuştur. Almanyanın birleşmesinden sonra Komünist aleyhtarlığı sayesinde siyasette yer edinerek yükselmiş, 2010 Cumhurbaşkanlığı seçimlerini kaybetmiş ancak seçilen Christian Wulffun yolsuzluk iddiaları sonucunda 2012de istifa etmesi üzerine Cumhurbaşkanı olmuştur.

Gauck Cumhurbaşkanı seçildikten sonra, saldırgan tavırları ve yabancı ülkelere yönelttiği aşırı eleştirileriyle dikkat çekmiştir. Mesela Rusyadaki insan hakları ihlâllerini protesto etmek amacıyla 2014 yılı Sochi kış olimpiyatlarına katılmamıştır.

Aynı yıl Türkiyeyi ziyareti sırasında Orta Doğu Teknik Üniversitesi'nde yaptığı bir konuşmada AK Parti Hükümetini temel hak ve özgürlükleri ihlal etmekle ve ülkede demokrasiyi tehlikeye atmakla suçlamıştır. Resmi ziyaretler sırasında gidilen ülkenin hükümetini açık bir şekilde eleştirmek diplomatik teamüllere aykırıdır. Ayrıca bu eleştirilerin kısa bir süre sonra Türkiyede yapılacak olan cumhurbaşkanlığı seçimlerini etkilemek için yapılmış olması da iç işlere bir müdahele niteliğindedir. Nitekim, Başbakan Erdoğan herkese akıl ve ders vermek isteyen bu tutumu nedeniyle Gaucku kendisini hala rahip sayıyor sözleriyle eleştirmiş ve Türkiyenin iç işlerine karışılmasına izin vermeyeceklerini belirtmiştir.

Almanyanın Osmanlı İmparatorluğunun başlıca müttefiki olarak Çanakkale savaşlarında önemli bir yeri vardır. Gauck kendisine yapılan davete rağmen bu savaşların 100. yılı münasebetiyle düzenlenen törenlere katılmayı kabul etmemiştir. Buna karşın aynı gün Berlin Katedralinde düzenlenen Ermenilere, Süryanilere ve Pontus Rumlarına uygulanan soykırımı anma törenine katılarak burada Başkan Sarkisyanın Erivanda yaptığı

konuşmadan daha uzun bir konuşma yapmıştır. Gauck konuşmasında çok açık bir şekilde Osmanlı Hükümetini Ermenilere ve diğer azınlıkla soykırım yapmakla itham etmiştir. Bu cinayeti işleyenlerin torunlarının (günümüz Türkleri) suçlu sayılamayacağını ifade etmekle beraber, bu tarihi suçu kabul etmelerini söylemiş, suçluluk duygusundan ancak suçun tanınmasıyla kurtulmanın mümkün bulunduğunu ve anma törenlerine katılmanın bir sorumluluk olduğunu ileri sürmüştür.

Türkiye Dışişleri Bakanlığı, Gauckun bu konuşması üzerine yaptığı bir açıklamada adı geçenin Türk milletine işlemediği bir suçu isnat etme hakkının olmadığını, yüz binlerce Türk asıllı Alman vatandaşının düşüncelerini yok saymasının ibret verici olduğunu, Türk tarih ve kimliğini karalamaya yönelik girişimlere karşı sessiz kalınamayacağını belirtilmiş ve Türk halkının Gauckun bu ifadelerini unutmayacağı ve affetmeyeceği vurgulamıştır.

Gauckun yapmış olduğu konuşma 1915 olayları hakkında sarih bir bilgisinin olmadığını, ayrıca uluslararası hukukun bazı kurallarını da bilmediğini göstermektedir. Halen soykırım alanında imzalayanların uymak zorunda oldukları tek bir metin vardır: Birleşmiş Milletlerin 1948 tarihli Soykırım Suçunun Önlenmesi ve Cezalandırılması Sözleşmesi. Bu sözleşmesin 6. maddesine göre bir olayın soykırım olup olmadığına bu suçun işlendiği ülkenin yetkili mahkemesi veya uluslararası bir ceza mahkemesi karar verebilir. 1915 olaylarının soykırım olduğunu söyleyen Gauck kendisini mahkeme yerine koymuştur.

Siyasi alanda ise Gauck, ülkesini doğrudan ilgilendirmeyen bir konuda açıkça taraf tutmakla Almanya ile Türkiye arasında yeni bir sorun yaratmıştır. Bu davranışı, son yıllarda Türk kamuoyunda daha belirgin hale gelmiş olan ve Almanyanın Türkiyenin AB üyeliğini engellemesinden ve ülkesindeki Türklere çeşitli alanlarda ayırımcılık uygulamasından kaynaklanan Alman aleyhtarlığını daha da pekiştirmiştir. Kısaca Gauckun bu hareketi Türkiye-Almanya ilişkilerine zarar vermiştir.

Gauckun cumhurbaşkanlığını sürdürmesi ileride bu zararı daha da arttırabilir. Dileğimiz, ikinci kez seçilmeyerek iki ülkeyi bu gereksiz yükten kurtarmasıdır.

Yazar Hakkında :

Atıfta bulunmak için: LÜTEM, Ömer Engin. 2026. "JOACHİM GAUCK VE TÜRKİYE." Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM), Yorum No.2015 / 72. Mayıs 19. Erişim Kasım 22, 2026. https://www.avim.org.tr/public/index.php/tr/Yorum/JOACHIM-GAUCK-VE-TURKIYE

Süleyman Nazif Sok. No: 12/B Daire 3-4 06550 Çankaya-ANKARA / TÜRKİYE
Tel: +90 (312) 438 50 23-24 • **Fax**: +90 (312) 438 50 26
@avimorgtr
https://www.facebook.com/avrasyaincelemelerimerkezi
E-Posta: info@avim.org.tr
http://avim.org.tr

© 2009-2025 Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM) Tüm Hakları Saklıdır